Nro 12.

KURYER LITEWSKI

Z GRODNA DNIA 10. LISTOPADA Roku 1796. WE CZWARTEK.

Dalszy Ciąg Uniwerſału

Pietnaſte. Przy oddawaniu Rekruta należy dla niego dać odzienie, iakie u kogo ſię znaydzie, byleby tylko było całe i niepodarte, w ſzczegulności zaś Zupan z nayproſtſzego lub Siermiężnego Sukna, kożuch, Czapkę Rękawice, koſzul dwie, gaci dwoie, ſpodnie ſiermiężne lub ſkòrzane, i para bòtow z pączochami; oraz na utrzymanie, czyli wikt Rekruta, licząc od dnia przyięcia onego, aż do dnia przybycia do Regimentu czyli Pułku na Głowę kòżdemu Pieniędzy po Rubli 3. i na wikt po ſześć ſzeſnaſtek Mąki, po garcy trzy krup i ſześć Garcy ſoli w naturze, lub też pieniędzmi Ceną targową. Na ſkutek czego mnieyſi poſseſorowie, ktòrzy w proporcyą liczby Duſz, ſą przyłączeni do możnieyſzych Poſseſsorów, in natura ſtawiących Rekruta, powinni zapłacić według ſpecyfikacyi iak ſię wyżey rzekło, na wikt i odzienie należne pieniądze.

Szeſnaſte. W tymże ſamym Terminie, ktòry przeznaczony do oddania Rekrutow. Magiſtraty Mieyſkie po Miaſtach, i w Powiatach od Kupcow, Rzemieślnikow Zagranicznych, i od Mayſtrow Zagranicznych przy rozmaitych Fabrykach zoſtaiących. A kahały Zydowſkie od wſzyſtkich znayduiących ſię w Powiatach Zydow i Karaimow należące ſtoſownie do uczynionego w punkcie 5. wyſzczegulnienia, do Skarbu Rekrutſkie Pieniądze powinni odebrać i mieć one w gotowości, Magiſtratom w Magiſtratach, a Kahałom w Kahałach dla oddania do Skarbu, iak tylko w tym rozkaz zaydzie.

Siedymnaſte. Chociaż tego ſpodziewać ſię niemożna, iżby ſię kto ważył na mieyſce ſwoiego własnego Rekruta oddawać cudzego Człowieka albo i poddanego, wſzelako dla oſtrzeżenia w tym każdego za rzecz potrzebną znayduię uwiadomić. Ze w przypadku gdyby ſię na taką czynność nieprzyzwoitą ktokolwiek odważył, i w tym by był przekonanym, takowemu ſame Prawo przeznacza karę wyłączenia onego na zawſze z zgromadzenia Ludzkiego przyſtoynego, odbieraiąc onemu cześć i sławę, oraz wysłanie na zamieſzkanie w mieyſca odległe; maiątek zaś takiego przeznacza oddać Sukceſsorom iego.

Naoſtatek: Pozoſtaie powiedzieć, że iſtotne i niebawne uſkuteczienie tych przepiſow naywięcey ściąga ſię do Obywatelow Szlachty, ktòre przez takowe regularne ſtawienie Rekrutow da dowod niezaprzeczoney gorliwości i ſwey dobrey chęci w nieodſtępnym pełnieniu Naywyżſzych rozkazow, a w przypadku przewłòki i okazanego niedbalſtwa, okaże przeciwny ſpoſob ſwoiego myślenia. Zaczym bez naymnieyſzego powtòrzenia zaleceń powyżſzych, ſpodziewam ſię, że każdy ſwòy do pełni obowiązek z winną od wiernego poddanego gorliwością i ſzczerym życzeniem, a przez to ſamo oddali od ſiebie kary nieposłuſzeńſtwa i pozbawi ſię Jmienia niedbałego. A iżby nikt niemogł wymawiać ſię niewiadomością ogłaſzaiących ſię przez ninieyſzy Uniwerſał poſtanowieniach, we wſzyſtkich więc Cerkwiach Parafialnych, Szkołach Żydowſkich i po wſzyſtkich mieyſcach publicznych potrzykroć takowy Uniwerſał publikować, oraz rozesłać po wſzyſtkich Wſiach i dla wiadomości powſzechney przybić takowy u drzwi Cerkwi i Kościołow Parafialnych, i mieyſc Sądowych. Dan w Grodnie 8bra $\frac{15}{26}$ Dnia 1796. Roku.

(L. S.) XIĄZE MIKOŁAY REPNIN,

M

z Wiednia 22. Pazdziernika.

Dalszy ciąg Proiektu do Traktatu z Papieżem.

6. Wszyscy ci Francuzi, ktorzy od Roku 1788. z przyczyny politycznego sposobu myślenia z maiątku wyzuci, lub aresztom podpadli, maią bydź na wolność wypuszczeni, i maiątek ich będzie im zwrocony; 7mo Powyższy Artykuł ściąga się także do wszystkich Cudzoziemcow, i mieszkańcow Kraiu Papieskiego, ktorzy z tychże samych przyczyn byli prześladowani. 8. Wszystkie Kościoły, Domy, Klasztory, Akademie, Kollegia, Seminaria, fundacye, dochody, pretensye, dobra ruchome, i nieruchome, dzieła Kunsztow, słowem wszystko co do Francyi; lub do złączonych z Francyą Kraiow należy, ma bydź oddane, aby Rplta mogła ie sprzedać, lub według swych praw posiadać i urządzić. 9 Papież obowiązuie się nadgrodzić to, coby z powyższych obiektow nieznaydowało się lub było uszkodzonym; 10. Francuska Akademia w Rzymie, ma bydź przywrocona, i rządzona tak, jak przed Woyną. Toż samo ma się rozumieć o kollegium Leodyiskim, i innych Kraiach w związkach zo staiących z Francyą. 11. Francuscy Posłowie, Ministrowie, Konsulowie, i Domy ich z przyległościami, wyłączone zostaną z pod władzy i Juryzdykcyi ciwilney, oraz krymnalney Papieskiey, i iedynie Rządowi Francuskiemu podlegać będą. Wspomnieni Posłowie, Ministrowie, Konsulowie &c. będą mieli iuryzdykcyą nad osobami mieszkaiącemi w ich Domach, bądź należącemi do nich, bądź nie. 12. Spory między Francuzami zachodzące przez Ministrow i Agentow Rpltey decydowane będą. 13. w Zatargach między Francuzami i poddanemi Papieża, oskarżaiący ma pociągnąć oskarżonego do właściwego Kraiowi iego Sądu. 14. Francuz o występek iaki pociągniony, może bydź w aresżt wzięty, lecz o tym natychmiast należy się Ministrowi lub Agentowi Rpltey donieść; ktorzy rozpoznawszy rzecz, uczynią raport Dyrektoryatowi, a ten da swoią decyzyą, ieżeli obwiniony na mieyscu lub we Francyi, ma bydź sądzony. 15. Wolność obrządkow Religii zapewniona będzie Francuzom, i osobom przywiązanym do legacyi, lub do Konsulatu Rzpltey. —»— 16. Dla zniesienia niektorych zdrożności, przeciwko ktorym ludzkość i rozum od dawnego czasu powstaią; Papież stosownie do uczynionego sobię od Rpltey Francuskiey przełożenia, zakaże w Kraiach swoich pod naysurowszemi karami, używaney Kastratow operacyi, zniesie także inkwizycyą, i nikt, co się tycze wolnego wyznania Religij, prześladowany niebędzie. 17. Papież obowiązuie się przyiąć w swych Kraiach, i utrzymywać wszystkich Francuskich Xięży, Mnichow, oraz Zakonnice &c. 18. Wyrzeka się wszystkich praw do Miasta, i Kraiow *Awinionu* oraz do Hrabstwa *Venaissin* i odstępuie one Rpltey Francuskiey. 19. Traktat ten obowiązuie teraznieyszego Papieża, i następcow iego. 20. Do tego Traktatu Rplta Holenderska należy. 21. W przeciągu Dni 40. ma bydź ratyfikowany, a ratyfikacye będą zamienione.

Taiemne Artykuły maią bydź następuiące.

1. Zacząwszy od Pierwszego Pazdziernika, aż do ratyfikacyi Traktatu z Cesarzem i Krolem oboyga Sycylij, Papież płacić będzie Miesięcznie 3. kroć sto tysięcy liwrow. 2. Odstępuie Francyi Xięstw *Castro* i *Ronciglione*, iako też *Benevent* i *Ponte corvo*. Rplta Francuska zostanie w posessyi Legacyi *Ferrary*, i *Bonnonii* ktorych Papież odstępuie, a Francya zachowuie sobię urządzenie ich przy generalnym pokoiu. 3. Papież nie zatrzyma, i nie udzieli żadnego tytułu pochodzącego z odstąpionych Kraiow. 4 Porty Papieskie maią bydź zamknięte dla okrętow i Korsarzy w Woynie znayduiących się z Rpltą, przeciwnie zaś będą otwarte dla okrętow Francuskich; Gdyby ktory z nich przez nieprzyiaciela, dla nieprzedsięwziętych skutecznych śrzodkow, w portach rzeczonych odniosł szkode, na ow czas Papież takowe straty nadgrodzić przyrzeka. 5. Wolną bydź ma Rpltey przez cały ciąg teraznieyszey Woyny, mieć swe Garnizony w *Civitavechia* i *Ankona* 6. Pocztampt Francuski będzie w Rzymie ustanowiony; 7. Nim traktat handlowy będzie zawarty, handel Francuzow z Kraiami Papieskiemi, trwać ma, iak przed Woyną. 8. Traktat niniejszy wiązać ma teraznieyszego Papieża, i iego następcow.

Konwencya względem Juryzdykcyi Konsulow, i nakoniec Proiekt do handlowego traktatu, w podobnym sposobie iak powyższe traktaty są ułożone. —»—

z Wiednia 26. Pazdziernika z Gazety Dworskiey.

Na dniu 20. t. m. odprawiała się tu uroczystość poświęcenia Chorągwi Wolontaryuszow Wideńskich. Chorągiew ta naznaczona Jmieniem Cesarza w bogatym hafcie darowaną została wspomnionemu Korpusowi od Cesarzowey Jmci. Pierwsze dwie Kompanie w paradzie uszykowane, przez zręczność swoią w Manewrach i chęć do służby, wielkie we wszystkich przytomnych tey solenności sprawiły ukontentowanie.

Gdy żadnych urzędowych niema raportow, ani od Armij Włoskiey, ani od Woysk pod Komendą Arcy-Xięcia, kładzie się dla tego, chociaż pod dawnieyszą datą, partykularne doniesienie z Wiednia, wyciągnione z Gazety Berlińskiey, pod Nrem 131.

z Wiednia 15. Pazdziernika.

Niemamy ieszcze żadnych Urzędowych wiadomości o Armii Włoskiey, lecz listy partykularne z *Mantuy* pisane pod datą 2. i 6. t. m. oznaymuią, iż Feld-Marsz: *Wurmser* otrzymał podług dawniey oznaymionych doniesień znaczne korzyści w dniach 11. 13. i 17. Września, i że na dniu 23. tenże Feld-Marsz: na czele 15. tysięcy ludzi odparł formuiących obleżenie Francuzow od Fortecy, i wszedł w wieczor do *Mantuy* z znaczną liczbą wozow zabranych nieprzyiacielowi z ży-

wnością. Lecz na dniu 29. Korpus z 3 tysięcy ludzi złożone, którego było przeznaczeniem, opanować *Governello* z wielką stratą cofnąć się musiało. 3. Pazdziernika wycieczka ułożona, równie się nieudała. Te oba nieszczęśliwe zdarzenia, bynaymniey niezmnieyszyły odwagi Zołnierza, owszem tym więcey do nowych przedsiebrań dodały mu serca, tak dalece, że na dniu 6. t. m po raz trzeci uskuteczniono wycieczkę; Garnizon attakował nieprzyiaciela, z naywiększym impetem, spędził go, i ścigał aż pod same bramy *Werony*. Strata nieprzyiaciela musiała bydź znaczna; —— Woysko Francuskie lubo okazałe we Włoszech odniosło zwycięstwa, nie iest iednakże w stanie utrzymania Garnizonu *Mantuy*, który znaydować się ma ieszcze do 25. tysięcy mocny; Grl *Buonaparte* przymuszony był zostawić w Tyrolu 10. tysięcy ludzi, na przeciw Armij Grła *Dawidowich* a 8. tysięcy w *Vincenza* dla dania odporu Grłowi *Quosdanowich*. —— Grł *Alwinzy* co zarządza obydwoch tych Grłow czynnościami, miał dać rozkaz do marszu 15. t. m. ażeby przez ten krok przyśpieszyć pomoc dla *Mantuy* gdzie niedostatek żywności czuć się daie. Za szczęście poczytać należy, iż Francuzi niemaią przy tey Dywizyi ciężkiey Artylleryi zdolney do dobywania Fortec.

z Londynu 18. *Pazdziernika z Gazety Hamb: pod Nrem* 172.

Listy z Dower pisane donszą, iż Lord *Malmesburg*, który na dniu wczorayszm w tym Mieście stanoł, czeka ieszcze na wiatr pomyślny dla udania się z tamtąd do *Calais*. Do *Boulogne* i Dieppe możnaby płynąć, i te ostatnie Miasto wyznaczone iest do wysiadzenia osob z Anglii do Francyi iadących. Dziś rano Lord *Malmesburg* odebrał Kuryera z Londynu, i ten przywiosł mu wiadomości nadesłane przez Pakiebot Hamburski, o czynnościach Armii Arcy-Xięcia w Niemczech. —— Dla Ambasadora Angielskiego wyznaczony iest Pakiebot *Princesse Auguste*, na którym on popłynie pod neutralną banderą. —— Markis de *Bouillé* i P. *Malouet* wyiadą z tąd w tym tygodniu z Generałem *Abercrombie* do St. *Dimingo*. W tęż samą drogę przeznaczone są Regimenta *Montalambert*, *Hompesch* i Lowenstein. —— Francuzi zabrali, i zaprowadzili do portu St. *Domingo*. 5. naszych transportowych okrętow, na których znaydowało się Woysko, i ieden okręt Woienny od 50. Armat. —— Eskadra Admirała Richeri iuż miała przybyć do *Boston*. ——

Fregata nasza *Unicorn* wzieła 5. Statkow z Floty Holenderskiey z *Surinam* płynącey do Amszterdamu. Po uczynioney kalkulacyi wartości zaiętych prizow przez Eskadrę Admirała *Kingsmill* krążącą na morzach *Irlandzkich*, wypadła w roku przeszłym Summa puł miliona: Na każdego więc Maytka przyszło z podziału po 300. Funtow Szterlingow. —— Lord *Macartney* Gubernator kapu *Dobrey nadziei* nie wyiedzie do swego przeznaczenia, aż dopóki skutek negocyacyi w Paryżu wiadomy niebędzie.

Fałszywa moneta zagęszcza się tu co raz bardziey; Bardzo wiele iest w cyrkulacyi Złotych, srebnych i miedzianych fałszywych pieniędzy, które przedaią na ksztalt towarow z pewną stratą procentu; Fabrikuią się tutay Dukaty, Pagody, Luidory, które potym z Kraiu wywożą.

Złe iest tym większe, iż niemożna szkodzić winowaycom chociaż się ich na gorącym łapie uczynku, ponieważ biorąc co do litery prawo; nierozciąga się. Kara przestępstwa tylko na tych co się dopuszczą wybijać głowę Króla Jerzego III. na metalu f[illegible]zowanym. Naywiększa zaś liczba fałszywą robiących monetę i którzy są przytrzymani, dowiedli, iż niebyło ich zamiarem, inney monety fabrykować, tylko Francuską, Turecką i Jndyiską.

Z *Paryża* 18. *Pazdziernika z Gazety du Bas-Rhin Nr*: 86.

W Radzie 500. czytany był raport przez Obywatela *Pastoret* w Jmieniu Komissyi wyznaczoney do ukończenia traktatu z Królem Neapolitańskim; Ten Traktat ratifikowany został od rady; Nayważnieysze onego punkta są następuiące. 1. Król Neapolitański przyrzeka Woyska swoie wyciągnąć z Krajow Papiezkich. 2. Obiecuie pewną tylko liczbę okrętow utrzymować. 3. Zaręcza Francyi różne korzyści handlowe. 4. Porty swe dla Anglikow zamknie. 5. Uczyni satysfakcyą za dopełnioną w osobie Posła Francuzkiego urazę. —— Stronnicy pokoju chwycili niektóre wyrazy Obywatela *Pastoret*, które warte będąc uwagi, w następuiącey zawieraią się tr[illegible]ci.

Brzmiała Europa od dawna zwycięztwy naszemi, staraymy się teraz aby z równą, chwałą sławić mogła sprawiedliwość, i umiarkowanie nasze. Umiarkowanie, iest wysoki przymiot odwagi i cnoty, i może do uskutecznienia dla Narodow trudnieyszy, niżeli dla prywatnych osob. Przekonaymy świat, że iest ieszcze lud, co umie szanować te tak święte prawidła. Niedosyć iest Podbić szczęście, trzeba go umieć stałecznym uczynić. Męstwo zbliża nas do niego, a rostropność sama zabespieczyć go i zapewnić iest w stanie, Niech Narod ten, któremu usiłuią prawa Jego zaprzeczyć, oburza się i daie uczuć moc swego oręża, winien iest uczynić krok podobny, dla własney swoiey godności; lecz gdy szczęśliwe powodzenia niepodległą uświęciły władzę i zapewniły przeznaczenie, na ten czas wspaniałość nakazuie pokoy; W takim znayduiąc się położeniu, dosyć narod uczynił dla sławy, powinien teraz zacząć o szczęściu swym myślić. ——

Zapewniaią, iż Dyrektoryat posłał do swoich Komisarzow we Włoszech rozkaz od stąpienia żądaney retrakcyi od Papieża względem wydanych Bullow we Francyi w materyach Religij; Musiał Dyrektoryat uczuć potrzebę, iż si ęnie należy mieszać kwo

stiow Religij z intereſſami publicznemi. Jeżeli tak iest, to pokoy z Dworem Rzymskim wkrótce nastąpić może.

Dyrektoryat posłał radzie 500 na Sessyi 16go Proiekt zakazuiący Towarow Angielskich we Francyi, aż do ukończenia Pokoiu z tym mocarstwem. Przekłada on, iż Gabinet Angielski dla otrzymania potrzebnych Funduszow do prowadzenia daley woyny, dwa podał sposoby, przy otwarciu Parlamentu. Nayprzód oznaymienie, traktowania natychmiast z Francyą o pokoy, a potym propozycyą odnowienia handlu wexlowego *Amsterdamu* z *Londynem:* Rząd Batawow odrzucił przez Solenną proklamacyą ten drugi sposob, i zabronił wyraznie wprowadzać Angielskich Towarow na swoie grunta. Z swoiey zaś strony Dyrektoryat rozkazał publikować w dziewięciu Departamentach połączonych prawo zapadłe na dniu 18. R 2. Rzpltey, które zawiera w sobie podobny zakaz. Lecz ponieważ nieposłuszni prawu temu, byli na ów czas karani, iako osoby podeyrzane, a że Dyspozycya takowey natury, niemoże stanowić prawodawstwa naszego, zaczym Dyrektoryat domaga się od Rady, ustanowienia na to mieysce nowego prawa, którego Surowość byłaby w stanie, nietylko przeszkodzić wprowadzeniu, lecz oraz przedaży we Francyi, rzeczy fabrykowanych w Anglij, lub z ich gruntow pochodzących Dyrektoryat rozumie iż możnaby założyć termin, w którymby takowe obiekta nazad odwiezione zostały do Anglij. Rada 500 odesłała ten proiekt dla wyexaminowania do Komiſſy, z rozkazem dania o tym w przeciągu dni trzech raportu.

Z Paryża 20 Pazdziernika z Gazety Francuzkiey Berlin: Nr: 131.

Raport Armij Włoskiey z *Milanu* 8. Pazdziernika.

Nieprzyiaciel przywiedziony do niecierpliwości przez ogień, który podłożono w Styrty siana, znayduiące się między naszą pozycyą i Citadellą, zrobił wycieczkę, w myśli przysposobienia drzewa, i furażu; Przyszedł on przez drogę Citadelli do *Souave*, i attakował Zamek *Prada* broniony przez Chefa batalionu *Delons* będącego na czele 300 ludzi z 69 puł Brygady. Batalion 11. puł-brygady, przybywszy na wzmocnienie tego stanowiska z iedną Armatą, zmieszał nieprzyiaciela, i ścigał go aż pod same mury Citadelli. Republikanie w tey akcyi zabrali do 200 niewolnika, i ubili 15. ludzi, i tyleż koni; z strony Francuzowkilku Zołnierzy ranionych było. Między Officerami, co się w tey bitwie popisali, naywięcey zasłużył sobię na pochwałę Obywatel *Magne* Kapitan 69. pułbrygady. (podpisano) *Alex: Berthier*

Hauſsmann Komisarz od Rządu przy Armij Renu i Mozelli: do Dyrektoryatu wykonawczego. z Strasburga 14. *Pazdziernika.*

Obywatele Dyrektorowie! General en Chef przybył tu tey nocy; iedzie z *Friburga:* Przeszedł on z dywizyami będącemi pod Komendą Grła *St: Cyr*, które prz darłszy się przez dolinę *Enfer*, rażąc nieprzyiaciela, znaczne na nim odniosły korzyści. Grł w tym momencie znayduie się w Kehl; Będę się z nim widział za iego powrótem, ma pilne oko na pozycyą Arcy Xięcia Karola, i obiecuie tego wieczora wrócić się do *Fribourg*. Zapewniaią mnie, że Grł *Desaix* okrywa wszystkie wzgórza; że Grł Ferino znayduie się w okolicach Miast leśnych, a że głowna Kwatera iest w *Lorrach* gdzie Ja mam się udać. Woysko iest bardzo dobrze dysponowane, i znayduie się w mieyscach niedostępnych (podpisano) N. Hausmann.

Przesłany Raport do Rady Pięciuset.

Obywatele Prawodawcy! Dyrektoryat wykonawczy z naywiększą skwapliwością, donosi wam o skutku operacyi woiennych, które naywięcey decyduiące były w ciągu tey Kampanij na granicach Wschodnich; skutek ten, sam tylko zdołał umocnić powodzenia Armiow naszych nad Renem, i wydał wyrocznią, na którey stronie zostać ma korzyść i tylu prac owoce. Armia Renu i Mozelli będąc zupełnie odkryta na lewym swym skrzydle przez cofaiący się marsz Grła *Jourdana*, gdy się znaydowała przy bramach *Munich* i wkrótce potym ze wszystkich stron otoczona, powróciła w naywiększym porządku do Brzegow Renu, nietylko nadpocząć się niedawszy, lecz rażąc sama nieprzyiaciela w każdey okazyi, przesilaiąc wszędy położone sobię temy, i wychodząc na reszcie w dwóch Kolumnach, z iedną na *Huning*, a przez *Friburg* zdrugą, switnym zakończyła zwycięztwem. ogarnowszy w niewolą 5. tysięcy ludzi, i zdobywszy 20 sztuk Armat. Tym sposobem żyiąc kosztem nieprzyiacielskim przez całą tę czynną kompanią, oderwawszy od Koalicyi wszystkich prawie Xiążąt Rzeszy Niemieckiey, i dopomogłszy przez silną diwersią do wtargnienia w Prowincye Włoskie, zostaie teraz Panią *Brisgaw*, wszystkich mostow Reńskich, wszystkich wąwozow i przeyściow, które otwartemi czynią nieprzyiacielskie Kraje: Pamiętna ta retyrada, w Potomne czasy słynąć będzie, i umieszczona zostanie w liczbie naypięknieyszych czynności Woiennych kiedykolwiek zdarzyć się mogących. Okrywa ona sławą Armie Mozelli i Renu, i iey pełnego modestyi Generała. Nieprzyiaciel sam przez wypadek azardownych manewrów swoich, znayduie się w rozpierzchnienia stanie, co nam ieszcze spodziewać się dozwala, nowych znacznych, i pomyślnych zdarzeń. (Podpisano) Revellier Lepeaux Prezes. Przez Dyrektoryat wykonawczy-

No. 12.

DODATEK DO KURYERA LITEWSKIEGO

Z GRODNA DNIA 10. LISTOPADA R. 1796. WE CZWARTEK

Z Rzymu 2. Pazdziernika z Gazety Berlin: Fran: Nr: 131.

Oyciec S. Posłał do wszystkich Dworow Katolickich manifest, z uwiadomieniem o traktowaniu iakie nastąpiło między Dworem Rzymskim a Rzpltą Francuską. Wzywa tym urzędownym pismem Katolickie Mocarstwa, do połączenia sił i użycia wszelkich sposobow ku obronie Religij. —"— Drugi Manifest był publikowany w stanach Papiezkich; wyrażono w nim iest, iż Papież wziol rezolucyą wstrzymania kondycyow, zawartego z Francuzami armisticium. Na mocy tych nowych dyspozycyi dano rozkaz w Kancelaryi Stanow, ażeby zwrócić Summę pół miliona zewiezioną iuż do *Rimini*, iakoteż i transporta w bydle, wysłane na dopełnienie 4. milionow płacić się maiących w produktach. Postawiono oraz na swoich mieyscach Statuy, które w paki zaczynano układać. —"— Po odebraney zaś sztafecie w ostatnią Sobotę z *Civitavethia* dano rozkaz, aby natychmiast 2. tysiące ludzi, udało się do tuntego portu, z cała amunicyą woienną. Treść Manifestu publikowanego w stanach Papieskich iest następuiąca. Chęć, którą Oyciec S. pałał, w utrzymaniu tak potrzebney Narodom spokoyności, oddalaiąc wszelkie do niezgody przyczyny, niemoże bydź w żaden sposob tłumaczona przeciwnie. Nieoszczędzał on starania, i wszystkie czynił z siebię Ofiary, aby zdołał, bez względu na własną swoię osobę, zabespieczyć szczęśliwość ukochanych swoich poddanych. Gdy iednak zamiar Francuzow do przeciwnego tak czystym intencyom dąży końca, Oyciec S. przymuszonym się widzi. stanąć w obronie swych granic, a to końcem odparcia siłą, zbroyney ich napaści. Nadto Oyciec S. polega, i ufa poddanym swoim, a osobliwie w tak świętey sprawie Religij, aby choć na moment mógł wątpić, o ich gorliwości i poświęceniu się zupełnym. Zycie prócz tego i własności na łup nieprzyiacioł wystawione, niedopuszczą wahać się nikomu, w postawieniu się w stanie odpornym, na przeciw tym wszystkim, którzyby, te tak drogie natury dary, naruszać i wydrzeć usiłowali. Dla tego zalecono iest Biskupom, Proboszczom, i wszelkiego rodzaiu urzędom, aby lud dystryktow i Parafiow swoich zachęcali do obrony, używaiąc nawet uderzenia w dzwony w przypadkach koniecznych. Pobożność, i przywiązanie poddanych, są poręką dla Oyca S. ich odwagi i męstwa, spodziewa on się naypomyślnieyszych skutkow, a tym czasem nieprzestanie zanosić gorących swych modłow do Naywyższego, aby był teraz dla Religij tarczą i obrońcą sprawiedliwey prawowiernych sprawy.'

Senat Banoński przesłał ten Manifest Grłowi *Buonaparte* i odebrał od niego w tych wyrazach odpowiedź. „ Niemogę Ja rozumieć aby manifest przysłany mi, mógł bydź ogłoszony Przez Papieża, niewidząc ręki iego podpisu. Sądzę zatym z większą pewnością, iż krok ten udziałany iest przez iakiego nieprzyiaciela Religij. Biada tym, co sciągną na siebie zemstę Woysk Francuzkich; Biada Miastom *Rawenna Fauenza i Rimini*, gdy uwiedzione, uchybią winnego respektu dla zwycięzkiey Armij! Obłuda i podstęp znikną, a wolność sama we Włoszech panować będzie; Już przyszedł ten moment, gdzie Włochy staną z honorem obok potężnych Narodow. *Lombardia*, *Reggio*, *Bononia*, *Modena*, a może i *Romania*, ieżeli się bydź godną pokaże, zadziwią Europę, i odżywią owe świtne wieki Kraju Włoskiego Stańcie z Orężem w ręku! Część Kraju Włoskiego wolna, załudniona iest i bogata, niech padną przed wami nieprzyiaciele praw i swobod waszych; Ja z osoby moiey nieodstąpię was nigdy, a mężni Republikanie, nauczą was zwyciężać. Staraycie się rowno z niemi pokonywać nieprzyiacioł, a męztwo, i odwaga wasza szczęściem kierować będą.

Ogłoście tym nierozsądnym smiałkom, co za nic sobie ważą gniew Francuzkiego ludu, że narod ten umie szanować inne Narody, i ich Religią, lecz dla nieprzyiacioł swoich rówmie iest straszny iak niszczący Anioł.

Stouttgard 20. Pazdziernika z Gazety Berlińſkiey pod Nrem 131.

Oddzielono z Korpuſu Grła *Frolich* 5. do 6. tyſięcy ludzi, którzy 11. t. m. ruſzyć mieli z *Stockach* dla wzmocnienia Armii Tyrolſkiey.

Korpus rezerwy Woyſk letkich przechodził przez Wiedeń w dniach 12. i 15. i miał rozkaz udać ſię w też ſame mieyſce. Grł *Mitrowyki* na czele innego Korpuſu, przybył iuż 4. t. m. do *Karinthii*, i miał wzmocnić Gła *Quoſdanowich*. Z poczynionych takowych dyſpozycyi widzieć można, iż Dwór Wideńſki, zwraca wſzyſtkie ſwoie ſiły ku Włochom pułnocnym. Dochodzą wiadomości, że przednie ſtraże Francuſkie z tey ſtrony *Trente* przymuſzone zoſtały cofnąć ſię do tego Miaſta. —"— Liſty z Tyrolu pod datą 4. t. m. piſane donoſzą, że Garnizon *Mantuy* bardzo wiele ma chorych, i że mało tam maią potrzebnych lekarſtw. Ta przyczyna przyſpieſzy czynności dążące do oſwobodzenia tak wiele znaczącey Fortecy.

P. S. Pontony znayduiące ſię w *Paſſau* przewieziene zoſtały z naywiękſzym pośpiechem do *Clagenfurth*. Dowiaduiemy ſię z liſtu pod datą 8 t m. piſanego z *Wenecyi* iż *Bounaparte* oświadczył proiekt maſzerowania do *Frioul* i *Corinthii*. Grł Francuſki, dodaie liſt ten, rozkazał zebrać w kantonach Włoſkich znaczną liczbę włóczęgow i hultaiow, z których uformował Wolontaryuſzow Korpus, dla powiękſzenia Armij ſwoiey osłabioney, w różnych potycz-

kach ſtoczonych z Grłem *Wurmſer.* Woyſku Francuſkiemu brakuie na pieniądzach, i dla tego podroż Grła *Buonaparte* do *Milann,* miała wcelu uſkutecznienie pożyczki przymuſzoney dwoch do trzech milionow. —

z Wyżſzego Renu 19. Pazdziernika.

Czaſy niepogodne, ktorych tu od dni kilku doświadczamy, niedozwoliły uſkutecznić operacyi Woiennych, tak iak było zamiarem, ztym wſzyſtkim pomimo tych przeſzkod, powiękſzonych przez zebranie rzeki *Kinzing,* Woyſka Ceſarſkie poſtępuią co raz bardziey na przod, Głowna Kwatera będąca 17. w *Mohlſberg* przenieſiona zoſtała do *Herbelzheim.* Tegoż ſamego dnia zgromadziła ſię wielka Woyſkowa rada, na ktorey znaydowali ſię Grłowie *Latour* i *Petraſch.* Oſtatni z nich uſkutecznił zupełnie 16. złączenie ſwoie z Armią Arcy-Xięcia. Ceſarſcy trzymaią zawſze pozycyą w *Kniehis* i wzgurza *Fribourga.* Grł *Moreau* co raz i eſt bardziey ściśnięty w ſtanowiſkach, ktore zaymuie przed tym Miaſtem, i aż do rzeki Renu.

z Frankfortu 21. Pazdziernika.

Francuzi nie opuścili czoła moſtu w *Bretzenheim,* tylko z przyczyny że ten zoſtał zerwany za wezbraniem wody; z reſztą, w tych ſamych zawſze utrzymuią ſię pozycyach, za *Alfens* i *Nahe,* i nowiny w oſtatnich dniach umieſzczone wnaſzych Gazetach niepotwierdzaią ſię.

Republikanie rzucili 3. moſty na Renie zacząwſzy od *Briſach* aż do Huningue, przez ktore *Moreau* znaczną część Woyſka ſwego przesłał; Arcy Xiąże udał ſię z *Offenburg* z całemi ſiłami ſwemi na przeciwko *Moreau.* niezoſtawiwſzy iak Korpus obſerwacyiny przy *Kehl.* Należy ſię więc ſpodziewać wielkiey wagi ſkutkow. Francuzi osłabili ſię znacznie nad niſzym Renem; Cztery dywizye poſzły do *Hundſruck* dla przeſzkodzenia zamiarom Garnizonu Moguncкiego, i zabeśpieczenia ſię od inkurſyi w Kraie *Alzacyi* Grła *Hotze.* — Stoi on zawſze przy *Szweigenheim,* i ciągle niſzczy okopy nieprzyiacielſkie w *Gormershejm,* nieprzeſtaiąc poſyłać częściami Woyſko ſwoie do *Lauterbourg Wiſsenbourg Kaiſerlautern Lautreck Baumholder* &c. a to dla przymuſzenia nieprzyiaciela, do pilnowania ſię uſtawicznie w tamtyych zagrożonych ſtronach, i przeſzkodzenia tym kſztałtem innym obrotom. W rzeczy ſamey donoſzą, iż dwie dywizye Wolontaryuſzow z *Hundſruck* pomaſzerowało do *Lautenr,* Lecz mniemaniem ieſt, iż poydą zmocnić Armią ſtoiącą przy *Kehl.* Z tego powodu Grł Leytnant *Starray* ieſt w marſzu od dni kilku z znacznym korpusem Woysk Ceſarſkch, ktorym, komenderuio pod nim Grałowie *Monfrault, Schllemberg.*

z Francfortu 22. Pazdziernika.

Grł Francuſki *Eickenmeier,* pierwſzym był, co przeparlſzy Wąwoz doliny *Enfer* wſzedł do *Fribourga* i obiął te Miaſto 12. t. m. Nadeſzli za nim Grł *Moreau* i *Ferino:* ieſt zupełnie falſzem iakoby 15. t. m. Arcy-Xiąże miał wypędzić Francuzow z *Fribourg,* poſzedł on tylko na przod, i zrobił ſobię komunikacyą z innemi Korpuſami Woyſk Auſtryackich. Grł *Petraſch,* ktory miał bronić Francuzom przechodu przez las czarny, gdy attakowanym zoſtał całą ſiłą przez nieprzyiaciela, nietylko że ſię utrzymać niemogł, lecz zupełnie był pobity. Strate iego rachuią do 1500. ludzi. Armia Francuſka; liczy ieſzcze 45. tyſięcy Zołnierza; Gdy teraz ma zupełnie tył wolny, i gdy może doſtatkiem mieć żywności, i amunicyi przez wyżſzą *Alzacyą* ſpodziewać ſię należy, że nietylko utrzyma ſię w *Briſgau* lecz poydzie na przod dla dania pomocy *Kehl.* Podług wſzelkich pozorow, Batalia, ktora, w krotce naſtąpi decydować będzie los tey Kampanii. — Dochodzi wiadomość z głowney Kwatery, *Offenbourg,* iż nie Komiſarz władzy wykonawczyey *Hausmann.* wzięty ieſt w niewolą, lecz ieden z Agentow tegoż ſamego imie nia. —

Z Coblence 23. Pazdziernika.

W nocy z 21 na 22. t. m. część Auſtriakow od 300. ludzi pod protekcyą Artyllery, fortecy *Ehrenbreitstetn* przeprawiła się przez Ren w *Nauendorff* o ćwierć mili od tego Miasta. Cesarscy opanowali zaraz *Petersberg,* i wszystkie w koło baterye; przyszli nawet aż do puł mostu narzecze *Moselle:* Lecz garnizon nasz zebrawszy się za uderzeniem w bęben, udał się natychmist naprzeciw nieprzyiaciela, a wsparty przez dywizyą *Championet,* ktora go attakowała z Flanku, odparli Francuzi Cesarskich, i zabrali w niewolą wszystkich co niemieli czasu zdążyć na przewoz. Dowiedziano się rano nazaiutrz, iż takowa przeprawa w wielu punktach uskuteczniona była, zacząwszy od Caub aż do *Neuwied* wszędzie iednak Cesarscy odpędzeni zostali

Cologne 21. Pazdziernika.

Pokazuie się iawnie z listow z *Coblnce* że *Bingen* odebranym zostawszy w ostatni piątek przez Francuzow, następuiącey Niedzieli wziętym był na powrot przez Austryakow: Niewiadomo iak rozumieć można, o przybyciu do *Combleuce* dywizyi *Championet,* ktora znaydowała się w okolicach *Bingen.* Wyszła z tąd onegdayszey nocy puł brygada do *Bonn,* ktora natychmiast zastąpiona została, przez inną przechodzącą od prawego brzegu Renu. Na żywności tu niezbywa.

Od Brzegow Renu 24. Pazdziernika z Gazety Lipskiey Nr: 212.

Na dniu 18. i 19. t. m. przyszło do krwawey potyczki nad wyższym Renem. Pierwszego dnia starał się Grł *Moreau Kehl* od Błokady oswobodzić, lecz po mężnie wytrzymanym attaku przez Woyska Cesarskie, pod Komendą samego Arcy Xięcia walczące odparty został. Następuiącego dnia attakowali Cesarscy, i spędzili Francuzow, aż do *Elzach i Emendingen,* gdzie Grł *Wartensleben* w ramie raniony. 20 t m. stanął Arcy Xiąże Głowną Kwaterą w Emmendingen, a Austryacy potym zwycięztwie wkroczyli do *Fribourg.*

Z Frankfortu 22. Pazdzier z Gazety Bareuth: 215.

Podług dzisiay przybyłych tu wiadomości, miała bydź potyczka na dniu 18. t. m. w okolicach *Fribourg* między Arcy Xięciem Karolem, i Kolumną Grła *Moreau,* gdzie Austriacy wiele ucierpieć mieli. Szczegoły tey Akcyi są ieszcze niewiadome. Dzisiay wiele tędy posiłkowych Woysk do *Moguncyi* przechodziło. Kehl blokowany iest od 12. tysięcy Austryakow.

z Włoch 17. Pazdziernikaz Gazety Fran: Berlin:

Krol Sardyński dotknięty apoplexyą umarł dnia 16. t. m. w *Moncalier.*